

Aşağıda ifade edilen sorularımın Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Mehmet Şimşek tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Faik ÖZTRAK
Tekirdağ Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumu'nun açıkladığı 2023 yılının dördüncü çeyreğine ilişkin Dönemsel Gayrisafi Yurtiçi Hasıla verilerine göre Türkiye ekonomisi yılın son çeyreğinde yüzde 4,0; 2023 yılının tamamında ise yüzde 4,5 büyümüştür.

Büyümenin kaynaklarına bakıldığında, istatistiki hatayı da içeren “*Stoktaki Değişiklikler*” kaleminin yılın son çeyreğinde büyümeyi 5 puan aşağı çektiği, bu kalemin büyümeye katkısının 13 çeyrektir negatif olduğu görülmektedir. Yani stoklar 3,5 yıla yakın süredir fasılasız azalmaktadır.

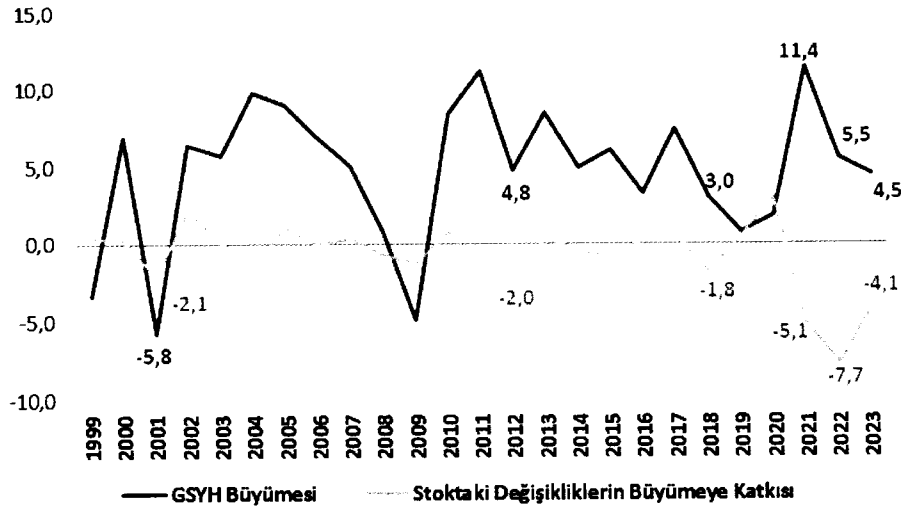
Tablo: Büyümeye Katkılar

Dönem	Yerleşik hanehalklarının tüketimi	Hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi	Devletin nihai tüketim harcamaları	Gayrisafi sabit sermaye oluşumu	Stoktaki değişiklikler	Mal ve hizmet ihracatı	(Eksi) Mal ve hizmet ithalatı	Gayrisafi yurt içi hasıla
2020	I	2,6	0,1	0,5	-0,3	5,3	-0,1	4,3
	II	-5,6	0,0	0,0	-1,4	4,2	-9,3	-10,4
	III	4,9	0,1	0,2	5,3	4,9	-5,6	6,4
	IV	4,9	0,0	0,6	3,0	-1,8	0,0	6,3
2021	I	5,0	0,1	-0,3	3,2	-1,2	0,5	7,5
	II	14,5	0,1	0,5	5,6	-5,4	10,9	22,3
	III	5,5	0,0	1,1	-0,4	-5,7	5,3	8,0
	IV	11,8	0,0	0,3	0,4	-7,4	5,3	9,7
2022	I	11,9	0,0	0,6	0,7	-8,8	4,0	7,8
	II	13,1	0,0	0,2	1,0	-9,9	4,5	7,6
	III	11,8	0,0	0,5	-0,4	-8,0	2,7	4,1
	IV	10,2	0,0	0,9	0,2	-4,8	-0,9	3,3
2023	I	11,1	0,1	0,8	0,9	-5,5	-0,8	4,0
	II	10,4	0,1	0,8	1,4	-2,5	-2,5	3,9
	III	7,7	0,0	1,0	3,4	-3,4	0,3	6,1
	IV	6,7	0,0	0,2	2,6	-5,0	0,1	4,0

Kaynak: TÜİK, kedni hesaplamamız

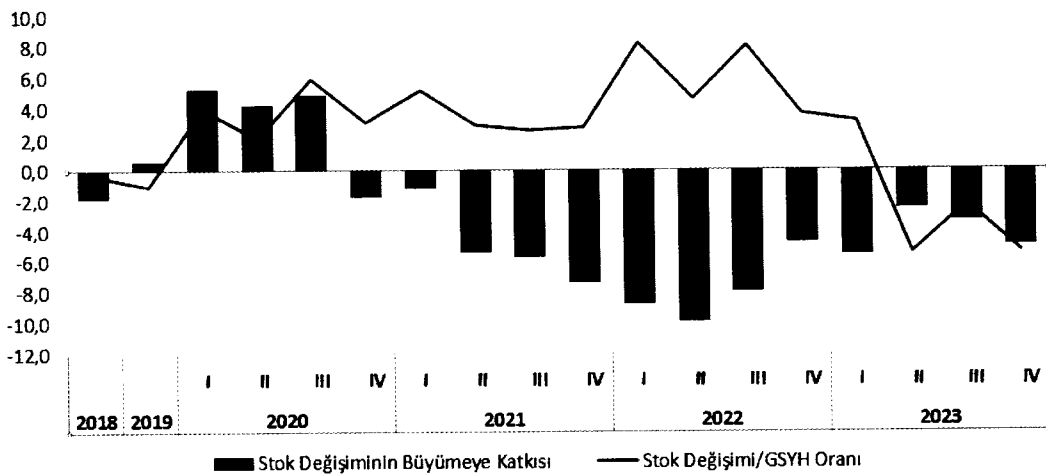
Geçmiş yıllara bakıldığında, stok değişimi-istatistiki hata kaleminin büyümeye katkısının yüksek seviyede negatif olduğu yıllar, aynı zamanda büyümenin de düştüğü yıllardır. Buna karşın 2021 yılından sonra, yüksek büyüme oranlarının görüldüğü yıllarda, bu büyümeye stok değişimlerinin katkısının önemli ölçüde negatif olduğu görülmektedir.

Yıllık GSYH Büyümesi ve Stoktaki Değişikliklerin Büyümeye Katkısı (%)

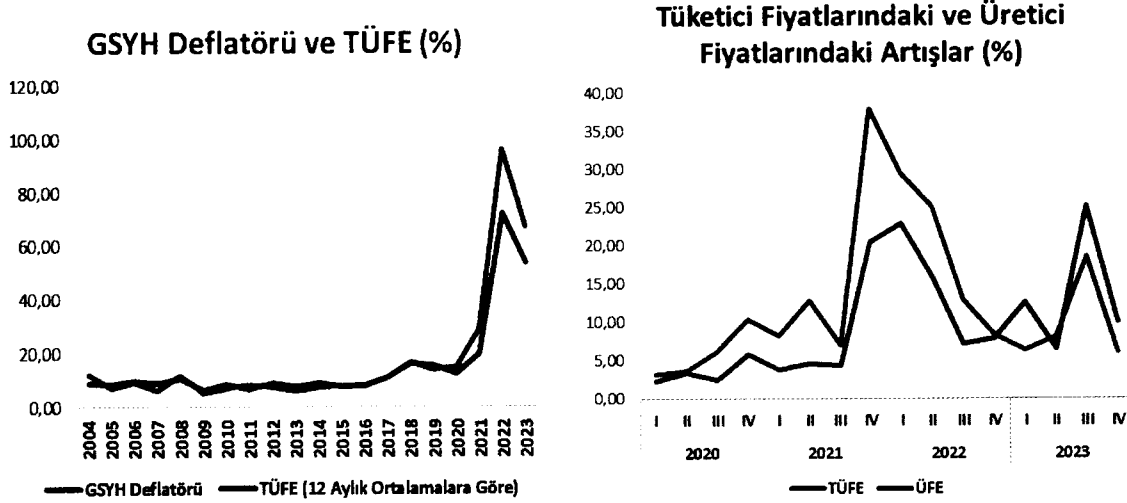

Diğer taraftan, 2020 yılının sonundan başlayarak, bilhassa 2021 ve 2022 yıllarında cari fiyatlarla stok değişiminin milli gelire oranı ile sabit fiyatlarla stok değişiminin GSYH büyümesine katkısı arasında makas açılmıştır.

Stok Değişiminin Milli Gelire Oranı ve GSYH'ya Katkısı (%)

Bu farkın, enflasyonun arttığı dönemde hacim endeksinin oluşturulmasında kullanılan fiyat endeksleri arasındaki ayrışmadan kaynaklandığı düşünülmektedir.¹ Cari fiyatlarla stok değişiminin milli gelir içindeki payı ile sabit fiyatlarla stok değişiminin büyümeye katkısı arasındaki farkın açıldığı dönem, aynı zamanda GSYH deflatörü ile TÜFE arasındaki farkın belirginleştiği; tüketici enflasyonunun üretici enflasyonunun üzerine çıktığı dönemdir.

Sonuç olarak, stok değişimi kaleminin içinde istatistiki hatanın da yer alması, özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde büyüme verilerinin sağlıklı şekilde takip edilmesini ve stok değişimlerinin ekonomi üzerindeki gerçek etkisinin görülmesini engellemektedir.

Bu çerçevede;

- 1- Milli Gelir hesaplarını büyük oranda etkileyen “Stoktaki Değişiklikler” kaleminde stok değişimleri ile istatistiki hatanın birbirinden ayrılması düşünülmekte midir?
- 2- Böyle bir düşünce var ise stok değişimlerinin ayıklanmasının ardından cari fiyatlardan sabit fiyatlara dönüşümün nasıl yapılacaktır? Bu konuda bir çalışma yürütülmekte midir?

¹ Zafer Yükseler, “Stok Değişimi ve GSYH’ya katkısı: Yöntem ve Uygulama Denemesi” (13 Mart 2023), https://www.academia.edu/98452608/STOK_DE%27C4%9E%27C4%B0%27C5%9E%27C4%B0M%27C4%B0_VE_GSYHYA_KA_TKISI_Y%27C3%B6ntem_ve_Uygulama_Denemesi
 Zafer Yükseler, “2023 Yılı GSYH Büyümesine İlişkin Değerlendirme” (6 Mart 2024)
https://www.researchgate.net/publication/378766360_2023_YILI_GSYH_BUYUME_DEGERLENDIRMESI